

NOVICA

kmetijskih, rokodelnih in narodskih reči.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj IX.

V sreda 16. maliga travna (sredoživna) 1851.

List 16.

Obropkani turšični sterži so dobra piča za govéjo živino.

Turšica ima v vsih svojih delih veliko redivne sladkorne piče, ktera živini, posebno molznim kravam, dobro tekne.

Tudi sterži, olušeni ali obropkani, so kaj dobra klaja. Vunder nam je unidan umni kmetovavec, g. Jarc, župan v Medvodah, potožil, da le malo kmetov to vé, ker oni take sterže večidel na gnoj mečejo, in nas je naprosil, naj bi v „Novicah“ kmetovavcam priporočili, teh steržev nikar zametovati, ampak jih za živinsko pičo obrniti. Njegove lastne skušnje so ga prepričale, kako dobro ti sterži molznim kravam teknejo.

S temi sterži se pa takole ravna:

Nar poprej se na peči ali na temenu do dobriga posušijo, — potem pridejo v stope in se zmelejo, da postanejo kakor otrobi, s kterimi se potem vsaki dan piča v škafu primerno potrese in živini daje. Živina jih rada povžije in obilniši mléka daje.

Naj bi kmetovavci nikar ne zametovali tečnih steržev, in jih raji v prid svoje živine obračali.

Kožni mazolčki in spušaji pri teletih.

Iz Štajarskiga smo prejeli sledeče vprašanje: „Mojemu junčku so se včeraj po celem životu mozolčki kakor osepnice izpustili. Davi so ti mozolčki na vsem ostalem životu minuli, pa so se po celi glavi prikazali. Junček pa zraven vsega tega rad je.“ Na to vprašanje odgovorimo, da taki mazolčki, ki se pri teletih večkrat prikažejo, večidel niso nevarni, če izvirajo le iz prevroče kervi, ker večidel nevedama zginejo kakor so nevedama prišli. Včasih pa se, sosebo po glavi okoli gobca, očés in ušés in po vratu prederó in bele hraste in garje napravijo; živince hira in skumra. Bolezin izvira včasih iz napčne piče, včasih iz prevročih ali mokrotnih hlevov, nesnažnosti, prehlajenja i. t. d.

Nar poprej se mora vzrok odpraviti, ki je bolezin napravil. Če so mazolčki po truplu, brez da bi se bili prederli, dergni živino večkrat po celim truplu s slamo, da se tok kervi po koži spet poravná in živina enmalo spotí. So okoli gobca i. t. d. hraste, jih s tumpasto klino odsterži, in po tem z mjilenco (žajfnico) umivaj ali pa tudi z laškim oljem namaži. Včasih je tudi prav dobro, živinčetu dristno zdravilo dati, da mečji serje, postavim, 1 lot dvojne soli (Doppelsalz) pol lota magnezije, na enkrat v mléku.

Očitno izpraševanje

učencov kmetijskih učilnic na Krajskim.

Pretekli četertek dopoldne ob 11. uri je bilo v Ljubljani očitno izpraševanje tistih 6 učencov, ki, kakor je v „Novicah“ že lani povedano bilo, se na gra-

dovih in večih kmetijstvih v djanju in po bukvah umniga kmetovanja učé, in kterim visoko ministerstvo kmetijstva za 3 leta, dokler ta úk terpi, podporo v denarjih delí.

Konec sušca je bilo 1. leto dokončano, in ker ima konec vsakiga leta izpraševanje biti, je bilo letas to izpraševanje na 10. t. m. določeno. Ker je kmetijska družba slav. ministerstvo naprosila, da naj bi pri teh skušnjah tudi c. k. učenik kmetijstva izpraševal v dostojno veljavnost učencam podeljenih spričal (svedočb), je določilo ono c. k. učenika kmetijstva, Dr. Šuberta, kteriga zavolj bolezní zadrževaniga je njega namestnik g. D. Dežman nadomestoval. Odbor kmetijske družbe je za izpraševavca določil tajnika družbe Dr. Bleiweisa; tako je bil vsaki učenec po obéh gospodih izpraševan.

Izpraševanje je bilo po dovoljenju častitiga vodstva gimn. šol v učilišu S. šole vpríčo predsednika Krajske kmetijske družbe g. Fid. Terpinca, — gosp. Ferd. Trenca, predstojnika ene Krajskih kmetijskih učilnic, mnogih gg. odbornikov in udov kmetijske družbe, in nekterih družih poslušavcev.

Nalóga učencov 1. leta je: si natanjčno znanost vsih tistih splošnih vednost pridobiti, ki so podlaga umniga kmetovanja, to je, potrebno vednost natoroznanstva (svitlobe, gorkote, vode, podnebniga zraka, zemeljnih pervín), poznanje rasti in življenja vsih rastljin sploh in domače živine, — poznanje mnogoverstnih zemelj in zemljiš in njih različniga obdelovanja, splošne vodila oranja i. t. d. zemljiš, gnojenja, setve, verstenja v posetvi, pravila živinoreje i. t. d.

Kar se v teh učilnicah učenci djansko učé, se morajo učiti tudi iz nar. boljših bukev, v kterih so zapisani nauki, posneti iz nar. boljših skušnj nar. umniših kmetovavcov mnogih deželá. Ker sta se 2 učenca nemško učila, ste jima bile v ta namen nemški knjigi Šlipfa in Müllerja odločene, ki ju je ministerstvo v ta namen poterdilo; — 4 učencam pa, ki so se slovensko učili, je bila kmetijska kemija g. Vertovca za učenje odločena, ker v nji se od konca do kraja vse najde, česar umen kmetovavec potrebuje, da je v stanu se praviga kmetovavca imenovati in obnašati sebi, svoji družini in deželi v prid*).

Vsi učenci so pokazali pri izpraševanju, da so si

*). Kakošen neprecenljiv zaklad je Vertovcova »kmetijska kemija« se je pri ti skušnji jasno kot beli dan pokazalo, in ponósno smemo reči, da noben narod nima takih kmetijskih bukev, v kterih bi bile tako imenitne reči v takó umljivim jeziku spisane, kakor jih imamo mi v slovenskim jeziku. To so zares čudapolne bukve, ktere, če jih človek večkrat prebira, bolj spozná njih neprecenljivo vrednost. Srečna in bogata bo slovenska zemlja takrat, kadar bojo vsi kmetje spoznali ceno te knjige in se ravnali po njenih podukih!

Vred.